

Spis treści

Wstęp	7
1. Archeologia lotnicza a fotografowanie z aerostatów oraz aerodyn bez napędu i na uwięzi	9
1.1. Możliwości wykorzystania metody fotografii balonowo-latawcowej w archeologii	16
1.1.1. Ilustrowanie stanowisk archeologicznych z góry	17
1.1.2. Poszukiwanie nowych stanowisk archeologicznych	20
1.1.3. Dokumentacja i weryfikacja znanych już stanowisk archeologicznych. Fotografowanie z powietrza przed badaniami archeologicznymi i podczas ich prowadzenia	24
1.1.4. Wykorzystanie już istniejących zdjęć lotniczych i satelitarnych	26
1.2. Inne metody fotografowania z powietrza, w porównaniu ze zdjęciami balonowymi i latawcowymi	29
1.2.1. Zdjęcia z samolotu	30
1.2.2. Zdjęcia z helikoptera	31
1.2.3. Zdjęcia z paralotni, lotni i motolotni	33
1.2.4. Zdjęcia ze zdalnie sterowanych modeli	34
1.3. Wyróżniki stanowisk archeologicznych widoczne na zdjęciach	37
2. Historia fotografii latawcowej i balonowej	43
2.1. Wynalezienie fotografii	43
2.2. Pierwsze statki powietrzne i ich rozwój	45
2.2.1. Balony	46
2.2.2. Latawce	49
2.3. Początki fotografowania z powietrza	57
2.3.1. Fotografia balonowa	57
2.3.2. Fotografia latawcową	61
2.4. Pierwsze zdjęcia z lotu ptaka w archeologii	66
2.4.1. Archeologiczne zdjęcia z powietrza w przedwojennej Polsce	70
2.5. Latawce i balony w archeologii z powietrza od lat 60. XX w. do współczesności	73
2.5.1. Badacze polscy w fotografii latawcowej	82
2.5.2. Podsumowanie przykładów wykorzystania metod fotografii latawcowej i balonowej w archeologii	85

3. Historia doświadczeń autora z balonami i latawcami	88
3.1. Balon helowy	88
3.2. Balon na ogrzane powietrze	97
3.3. Latawce	99
4. Fotografowanie z powietrza jako świadoma działalność dokumentacyjna w archeologii	120
4.1. Czas i miejsce	121
4.2. Warunki atmosferyczne	122
4.3. Światło	123
4.4. Zdjęcia na wykopaliskach	125
4.5. Wybór pozycji fotografowania	126
4.6. Przegląd zdjęć i ich archiwizacja	128
5. Warsztat fotografii balonowo-latawcowej	130
5.1. Fotografia balonowa	130
5.1.1. Balon helowy	131
5.1.2. Balony na ogrzane powietrze	135
5.2. Fotografia latawcową	137
5.2.1. Typy latawców i ich budowa	137
5.2.2. Jak działa latawiec?	138
5.2.3. Przegląd latawców wykorzystywanych do fotografii latawcowej	140
5.2.4. Linka i kołowrót	142
5.2.5. Węzły	144
5.2.6. Fotografowanie z latawca	145
5.3. Prognoza pogody	151
5.4. Aparaty fotograficzne	152
5.4.1. Aparat do zdjęć podczerwonych	155
5.5. Ustawienia aparatu fotograficznego do zdjęć z powietrza	156
5.6. Rama sterująca do aparatu	158
5.6.1. Stabilizacja i poziomowanie ramy aparatu fotograficznego	160
5.6.2. Aparatura modelarska do sterowania ramą aparatu	161
5.6.3. Przesyłanie obrazu z aparatu na ziemię	162
6. Możliwości opracowania i przetwarzania zdjęć z balonu i latawca	165
6.1. Korekta wad zdjęć i przetwarzanie kolorystyczne	167
6.2. Geotagowanie fotografii	170
6.3. Przetwarzanie zdjęć pochylonych i ukośnych	171
6.4. Przetwarzanie zdjęć pionowych	174
6.5. Przetwarzanie zdjęć za pomocą oprogramowania fotogrametrycznego	177
6.6. Przetwarzanie zdjęć za pomocą oprogramowania Topcon Image Master 2	179
6.7. Przetwarzanie zdjęć w oprogramowaniu Agisoft Photoscan Pro	182
6.8. Udostępnianie i analiza trójwymiarowych danych dokumentacyjnych	187
Zakończenie	192
Tabele	197
Bibliografia	208
Spis ilustracji	242
Ilustracje	255